

■ ■ ■ Hva om vi fikk vite at dette tiåret vil være det beste for norsk økonomi noensinne? Ville vil ha innrettet oss annerledes i dag?

Klokskap før og etter

ØKONOMI
HILDE C.
BJØRNLAND

Gjennom historien har vi mennesker reist spørsmålet om hvordan verden vil ende. Spådommene har vært mange og varierte. Sist i rekken er spådommen fra Mayaindianernes kalender om at det er slutt allerede ved førstkomende vintersolverv, altså i morgen. Godt hjulpet av Hollywoods katastrofefilm «2012» har en ikke helt ubetydelig andel mennesker bunkret ekstra proviant over hele kloden, sånn i tilfelle.

Såpass mye uro har det vært at den amerikanske romfartsorganisasjonen Nasa har gått ut for å berolige de engstelige med at det ikke er noen solstorm, sandstorm eller komet i sikte.

Og som om ikke det er nok, nye spådommer står i kø. Eksempelvis skriver noen forskere i Science at om 50.000 år begynner en ny istid (husk ull innerst) og Niagarafallene er erodert vekk. Om ti millioner år dannes en kløft som fører til at Rødehavet oversvømmer kontinentet og deler Afrika i to. Deretter smeltes vi av solen (husk ull av).

Her ligger det uendelige muligheter for nye Hollywood-produksjoner om dommedag

Det er ikke så mange spådommer om kollaps fra økonomer. Faktisk er det sjelden noen anslår kriser eller resesjon (økonomisk tilbake-slag). Dette skyldes primært at modellene baserer seg på normalfordeling, der sannsynligheten for ekstreme hendelser er svært liten. Nettopp derfor ble det en del rabalder da professor Nouriel Roubini i januar 2007 spådde at den amerikanske økonomien ville få en kraftig resesjon i løpet av 2007. Mange ristet på hodet over hans prognoser og han fikk raskt kallenavnet Dr. Doom.

11 måneder etter spådommen fra Dr. Doom var resesjonen i USA et faktum. Smittevirkningene til resten av verden har vært enorme, og mange vestlige land har vært i en sammenhengende resesjon i snart fem år nå. Dr. Doom, derimot, reiser

nå verden rundt og håver inn penger på foredragsvirksomhet.

Noe dommedag for norsk økonomi er det liten grunn til å bekymre seg for. Tvert imot. I de nærmeste årene ligger det an til at vi vil ha en boom i olje- og gassektoren, noe som gir stadig større ringvirkninger til resten av fastlands-Norge i form av økt etterspørsel og vekst. Vi har lav arbeidsledighet og høy arbeidsinnvandring, rekordhøy offentlig pengebruk, en kraftig reallønnsvekst, rekordhøye boligpriser og attpåtil lave renter.

Og levekårene i Norge er vel heller ikke så verst. Norge er et av verdens rikeste land, målt per innbygger, ja vi er til og med kåret til å være verdens beste land å bo i. Og selv om sysselsetingsandelen i Norge er høyest i OECD, sliter vi oss vel ikke akkurat ut.

Nordmenn jobber langt færre timer i året enn et gjennomsnittlig OECD-land. Dette tar vi ut i økt fritid.

Men la oss si at noen hadde fortalt oss at dette tiåret ville bli det beste for norsk økonomi noengang. Ville vi ha gjort noe annerledes da?

Ser vi på utviklingen i norsk økonomi, er det ikke noe område som isolert sett peker seg ut med faretruende høy vekst (eller bobler), i hvert fall ikke i et historisk perspektiv. Men tar man innover seg at samtidig med at det går svært godt i norsk økonomi, så virker alle politikkområder også stimulerende. Da blir jeg mer betenkt.

Inntektspolitikken, finanspolitikken, pengepolitikken: alt virker ekspansivt. Og det som virker ekspansivt i seg selv, virker faktisk enda mer ekspansivt når det også kan virke gjennom andre politikkområder.

Lærdommen fra finanskrisen er jo nettopp dette, at skal finanspolitikken ha maksimal virkning, så skal den møtes av en ekspansiv pengepolitikk, det vil si lave renter. Men er det vi trenger i Norge nå?

Politikerne i Norge bruker en stadig større andel oljepenger, bare ved å følge handlingsregelen. Sammen med en ekspansiv olje- og gassektor, er dette med på å øke kostnadsnivået i Norge, noe som skviser konkurranseutsatt sektor. For å

motvirke den skvisingen, har vi lave renter. Men lave renter bidrar også til å stimulere økonomien, noe som fører til at det kommer flere arbeidsinnvandrere, noe som bidrar til at etterspørselen etter bolig og boligprisene stiger ytterligere. Og når vi omsider bestemmer oss for å bygge flere boliger, trenger vi flere arbeidsinnvandrere ...

Jeg tror at når dette tiåret er over, vil vi se oss tilbake å spørre om det egentlig var så lurt å stimulere norsk økonomi fra alle kanter samtidig. Særlig siden stimulanen i stor grad kommer via økt forbruk istedenfor målrettet investering. Forhåpentligvis går det bra, men hva vil skje dersom noe utenfor vår kontroll endres? Hva om oljeprisen halveres? Skal vi ha en enda mer ekspansiv penge- og finanspolitikk? Eller er det da vi skal ta de tøffe valgene? Mer om det en annen gang. Nå ønsker jeg alle en riktig god jul.»

■ Hilde C. Bjørnland, professor ved Institutt for samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen BI

■ DR. DOOM. Det ble rabalder da professor Nouriel Roubini i januar 2007 spådde at den amerikanske økonomien ville få en kraftig resesjon i løpet av 2007. 11 måneder etter spådommen fra «Dr. Doom» var resesjonen i USA et faktum. Foto: Simon Dawson, Bloomberg

FLERE INNLEGG
Side 38-39

Innlegg

Sykelønn, prinsipper og ansvar

Torbjørn Søltnæs

Ombud tar feil av mobbing

Leif Edvard Aarø

Venstre og LOs politikk

Roar Flåthen

Toll, tull og porto

Børre Karlsrud

LO sporer av

Kristin Clemet

GJESTEKOMMENTAR - ØKONOMI

STEINAR HOLDEN

ROGER BJØRNSTAD

HILDE C. BJØRNLAND

ØYSTEIN DØRUM

STEINAR JUEL

IDA WOLDEN BACHE